

HARMONIJA PRVOG POGLAVLJA BIBLIJE.

* U prvom poglavlju Biblije pripovijeda se — kako je općenito poznato — stvorenje svijeta u šest dana. Zato se i zove to poglavlje Heksaemeron, od grčke riječi, koja na našem hrvatskom jeziku znači: djelo od šest dana (točno baš: šestodnevje).

Povjesna je činjenica, da je sav svijet sa svim što je u njem i nad njim, stvoren od Boga. Tu povjesnu istinu predočio je nadahnuti pisac Geneze u vanredno krasnom ruhu. Cijelo ovo poglavlje jest kao veličanstveni pjev epsko-dramatskog sadržaja. Pred našim očima nižu se slike jedna velebnija od druge; na pozornicu prostranoga svemira izlazi jedan stvor za drugim sve u skladu sa idejom višnjeg Tvorca, koji ih na tu pozornicu izvodi i svakom opredjeljuje posebnu ulogu, koju će igrati. Nikakve disonance tu nema, nikakvog diskordiranog zapletaja, nego sve u svojoj naravnoj prostoti veličanstveno i harmonično u svakom pogledu. Naj snažniji umjetnici, kakovi su na pr. na području poezije Dante Allighieri, na području kiparstva Michelangelo Buonarotti, na području slikarstva Rafael, daleko zaostaju u prikazivanju za piscem ovoga poglavlja,¹⁾ a pjesme starih istočnih naroda o stvorenju svijeta kraj našeg Heksaemeronu jesu kao nezgrapni crteži neukog djeteta kraj divne slike savršena umjetnika. Kad se malčko pomnijivije zadubemo u proučavanje Heksaemeronu, nalazimo u njem krasnu harmoniju u stilističnom, mističnom i duhovnom pogledu, i ta se harmonija vanredno ugodno dojinuje našega uma i srca.

¹⁾ „Das 1. Kap. der Genesis schildert uns das Werden der Welt in grandiosen Zügen; ihrer Wucht und Kraft muss auch die Formensprache eines Michelangelo erliegen“. J. Göttberger: Adam und Eva. (Bibl. Zeitfragen III. 11). Münster 1910 str. 12.

Prvo, što nam upada u oči, jest stilistična harmonija sadržaja. Čitavo poglavlje sastoji od dva odsječita dijela, koji se među se upotpunjuju. U prvom se dijelu iznosi, što je stvoreno prva tri dana. Tu su samo postavljeni temelji veličanstvene zgrade svemira, zato je djelo stvaranja ovih triju dana prikazano lapidarnim stilom bez osobitog pjesničkog zanosa. Pjesnički zanos postepeno raste u drugom dijelu, gdje dosiže do vrhunca onda, kad se opisuje stvaranje čovjeka (r. 26-30) i tu se u hebrejskom izvorniku opaža metrički ritam.

Ova tri potonja dana sadržavaju popunu i ukras onoga, što je bilo stvoreno prvih triju dana, tako da dan IV. odgovara I.ome, dan V. odgovara II.ome a dan VI. odgovara III.mu. To će nam jasno pokazati slijedeća skrižaljka:

Prolog: općenito kazivanje stvaranja. <i>„U početku stvori Bog nebo i zemlju.“</i> Slijedi potanji opis:	
I. dan Stvorena je svjetlost.	IV. dan upotpunjuje se ta svjetlost stvaranjem sunca, mjeseca i zvijezda
II. dan Svod nebeski razlučen je od zemaljske vodene mase.	V. dan Za svod nebeski stvaraju se ptice, za zemaljsku vodu masu svakovrsne ribe.
III. dan Zemaljska vodena masa dijeli se u more i suhokopno, koje se zaodijeva zelenilom i svakovrsnim biljem.	VI. dan stvori Bog svakovrsne životinje, koje će stanovati na kopnu. Napokon dolazi kruna svega stvorenja, čovjek, koji će napučiti zemlju i biti gospodarom svega.
Epilog: „Tako se dovrši nebo i zemlja i sav ures njihov.“	

Pored ove veličajne harmonične stilizacije nalazimo u Heksaameronu harmoniju i u raznom drugom pogledu, napose kad ga promotrimo uporedo sa nekim drugim događajima u Svetom Pismu opisanim.

Deset puta progovorio je Gospod Bog sve-možnom Svojom riječi kroz onih šest dana stvaranja i time je udario temelje fizičnome redu na svijetu;²⁾ mnogo vremena kasnije progovorio je opet Gospod Bog deset puta; kad je naime sa gore Sinajske dao deset zapovijedi i time udario temelje moralnome redu na svijetu. — Odlučnoj zapovijedi višnjeg Tvorca: jehij = fijat = neka bude, odgovara se u Heksaameronu sa skladnom jekom: vajjehij ken = et factum est ita = i bi tako; jer se svaki stvor bez oklijevanja pojavio na pozornici golemoga svijeta, netom je izrečena višnja zapovijed. To nas uči, primjećuje sv. Ivan Zlatousti, da i mi bez oklijevanja ispunimo sve, što višnji Bog traži od nas u moralnome redu.

Isti sv. Naučitelj opaža: „Od kad je Bog razdijelio dan od noći, od onda se svjetlost i tama drže točnog reda bez ikakvog prekida. Ovo samo moralo bi dostojati nezahvalnim ljudima, da vjeruju u Boga i da slijede u poslušnosti prirodu, koja se tako točno drži propisanog reda“³⁾.

Šest puta pogleda Gospod Bog na svoje djelo i nasladi se u njem kao uzvišeni umjetnik, koji s nasladom promatra dovršeno djelo i vidi, da odgovara začetoj misli. Zato pri svrsi opisa svakog dana čitamo: „I vidje Bog, da je dobro“⁴⁾. Kad je pak i čovjek bio stvoren, tada (po sedmi put) „pogleda Bog

²⁾ U hebrejskom izvorniku čitamo točno deset puta vajjomer — i reče (Bog). Prijevod Sedamdesetorice to prevodi sa kai eipen, a na nekim je mjestima umjesto toga particip legon. Isto tako i u Vulgati pored dixit susrećemo particip dicens, a jednom glagol ait.

³⁾ In Genes. hom. 3. n. 3.

⁴⁾ U današnjem hebr. tekstu nema te pohvale u opisu II. dana, dočim je u opisu III. dana stavljena dva puta. Sva je prilika, da jedna pohvala III. dana pripada II. danu. U prijevodu grčkom (Sedamdesetorice) nalazimo tu pohvalu također i II. dana, a i sv. Augustin ju pretpostavlja (Ispovijesti knj. XIII. gl. 8.).

sve što je stvorio i glel **dobro bješe veoma**“. Sv. Augustin na ovo duhovito opaža: „Svaka pojedina stvar bijaše samo dobra, a sve skupa dobre i veoma dobre. To vidimo i u svakom lijepom tijelu, jer ako je svaka pojedina čest jednoga tijela lijepa za sebe, to je cijelo tijelo kud i kamo ljepše od svake od njih“⁵⁾.

Šesti dan dovršio je Gospod Bog velebno djelo stvaranja, a sedmog je dana počnuo, kako to nadahnuti pisac ističe: „Tako se dovrši nebo i zemlja i sav ured njihov . . . I počnu Bog u sedmi dan od svijeh djela svojih koja u čini“. (Gen. 2, 1). Puno vremena kasnije isto tako šestog dana (u petak) dovrši Gospod Bog otkupljenje svijeta, te je Jedinorođeni Sin Božiji zaviknuo s križa: „Consummatum est — Dvršeno je“ (Iv. 19, 20), pa sedmog dana (t. j. u subotu) počnuo u grobu od svijeh djela svojih, koja učini za otkupljenje ljudskog roda.

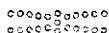
Božja riječ bila je ona, koja je sav ovaj fizičn svijet proizvela iz ničesa, po njoj postade svjetlost, život; utjelovljena Božja Riječ proizvede novi svijet, duhovni svijet, sa ljepšom svjetlosti i ljepšim životom kako to poletno naglasuje četvrti evanđelist, kad ono na početku svog Evanđelja piše: „U početku bješe Riječ i Riječ bješe kod Boga i Bog bješe Riječ . . . Sve je po njoj postalo . . . U njoj bijaše život i život bijaše svjetlost ljudima i svjetlost u tminama svijetli . . .“ (Iv. 1, 1 . . .) Tako se sa sv. Ocima možemo diviti harmoničnoj jeci prvog poglavlja Geneze u prvom poglavlju Ivanova Evanđelja, tom razlikom, što je ovdje u IV. Evanđelju govor o duhovnom svijetu, o vrhunarnoj svjetlosti i vrhunarnom životu, dočim je u I. poglavlju Geneze govor o fizičnom svijetu te o naravnoj svjetlosti i naravnom životu.

⁵⁾ Ispov. XIII. 28.

Pače i u zadnjem poglavlju Svetoga Pisma čujemo odjek harmoničnih nota započetih u prvom poglavlju; ovdje (u zadnjem poglavlju) opisuje se završetak onoga svijeta, čije se stvorenje opisuje u prvom poglavlju; a istodobno opisuje se novi svijet sa novim redom i novim životom. A stvaratelj toga svijeta i početak njegov i ovdje je Onaj isti, koji se pod Riječi Božjom razumijeva, a koji je „alfa i omega, početak i svršetak, prvi i posljednji“ (Objav. 22, 13) Gospod i Spasitelj naš Isukrst.

„Blago onima, koji ispunjuju zapovijedi Njegove“. (Objav. 22, 14).

O. Petar Vlašić, Franjevac (Dubrovnik).

POLITIKA SVETE STOLICE.

U 40. broju „Jugoslavenske njeve“ 1919. napisao je neki „Jaša Grgašević, Beograd“, članak, kojemu je natpis: Politika Svete Stolice, a kulminira ovim tvrdnjama: „Oskvrnuće Belgije i zločinačko mrcvarenje Srbije nije ganulo Svetog Oca; mučenje katoličke Francuske nije našlo samilosne besede pod svodom rimskog Svetog Petra; potapanja lađa milosrđa nije izazvalo gnušanje Vrhovnog Crkvenog Glavara. A šta da reknemo o Papinim notama za zaključenje mira. Dok je besnio rat, on nije prozborio ni reči. Tek, kada je pobedonosna Nemačka htela da zaključi mir, Sveti Otac progovori i požali krvoproliće. Posle pobeđe nad Sporazumom, Papa je želio, da i on bude pozvan na konferenciju za zaključenje mira, i da tamo izdejsstvuje priznanje svome programu svetovne vlasti. On je bio celo vreme na strani jačega...“

Ovo je upravo klasičan primjer metode, kojom se služe t. zv. „slobodoumnici“, da omraze Crkvu i namjesnika Kristova, pa je vrijedno ovakim se primjerom pozabaviti, nek se vidi, kolika je savjesnost, točnost i ljubav istine u tako zvanih „slobodoumnih“, kad je govora o Crkvi katoličkoj.

„Dok je besnio rat, on (papa) nije prozborio ni reči.“ Tako g. Grgašević jamačno je boravio u centralnoj Africi na početku rata pa nije čuo, da je Benedikt XV. već 8. septembra 1914., dakle tri dana iza svoje krunidbe, prozborio katoličkim narodima svijeta dajući oduška dubokoj žalosti zbog ratnoga bijesa i opominjuć ih poput oca, neka se i privatno